

11.3.2007 ולמחרת

יומיים בכפר ליד שכם ובשניים מתוך ששים המחסומים ההופכים את הגדה לארץ גיטאות; פעילות מחסום-WATCH מתעדות

מחסום חווארה, דרומית לשכם, מ-15:15

גרוד "שמשון" עדיין פה ואווירת האדנות המופגנת בצורה צבע וצליל שולטת במתחם. מפקד המחסום – לא ברור מיהו. לפחות שלושה הזדהו כמפקד, וענו לנו בניציות משועשעת. בפועל, מי שתיקתק את התורים ועמדות הבידוק היה סמל (נרמה לי ששמו שניר), שהצטיין מחד גיסא בזריזות וסמכותיות – כאמור תיקתק את המחסום – ומאידך גיסא, ניהל את בימת הבידור עם עמיתיו לאבטחת התורים והמשטרה הצבאית בעליצות צינית ולעתים – כששכחו שאנחנו בטווח שמיעה – זנחו לגמרי את מלאכת ה"אבטחה" ושקעו בטריפים ממושכים של שעשוע. תוך כדי עמידת רמבו פסוקת רגליים בקצה היציאה מהבידוק, מעין עוד קרוסלה חיה שבין קני רוביה צריכים הפלסטינים לעבור אחרי הבידוק, חשיפת הבטן והשאלות ולפני הקרוסלה¹ האחרונה, המשחררת. לשאלתנו, הזדהה נציג המת"ק (מפקדת תיאום וקישור, אנשי צבא דוברי ערבית בשירות המינהל האזרחי האחראים על מרקם החיים של הפלסטינים ואליהם אמורים הפלסטינים לפנות בכל צורך): "בואי נגיד שקוראים לי ג'וניור". רוב הזמן ישב בבודקה ועישן.

עומס רב מאוד בתורים – מראה חדש לאחר שבועות דלילים מאוד. דיבורים רמים במיוחד בסביבתנו על התרעות לזהות מג'נין. בידוק "קפדני" ובהתאם לכך שוב גושפנאק 'ביטחונית' ליחס מזלזל עויין, ציני, ולניצול של כל סנטימטר אפשרי של סמכות מזוינת (כך) מצד החיילים כדי להתבדר ולבדר זה את זה בחומר הזה שנקרא ניהול הפלסטינים במחסום.

1 קרוסלה – שער מסתובב של סורגי מתכת אשר ניתן לכלוא בו, בשלט רחוק, כל אדם בעוד זה מנסה לעבור. זרועות הקרוסלות במחסומי השטחים קצרות בהרבה מאלו בקרוסלות דור-מות במוסדות ציבוריים בארץ.

שני צעירים עוכבו בצינוק לאחר שניסו לעקוף את המחסום ונתפסו. אחרי כשעה נשלחו בחזרה, לא ברור אם לתחילת התור או לתוך שכם באיסור יציאה. לא היתה לנו אפשרות תקשורת עמם, לא כל שכן עם החיילים.

סמוך ל-16:00 כבר הסתובבו במתחם המחסום גם קצינים רבים, הקאמרים באו ונסעו, בעוד מכוניות של פלסטינים ממתניות זמן רב בתור לכניסה לשכם. משאית השיקוף פועלת כל הזמן, ורוב הזמן גם כלבנית וכלב רועים גרמני גדול ומפואר. השניים נראו מפטרלים הרבה לאורך התור הצדדי המיוחד לנשים ילדים וקשישים, ולעתים חנו תוך הסתחבקות עם החיילים דווקא בתוך השביל של הנשים, עוד גרסה של קרוסלה חיה, בה אשה עם ילדים וחבילות, למשל, נאלצת לפלס לעצמה דרך ברווח של 40 ס"מ בערך בין הכלב המגודל המתגרד וקנה הרובה המשורבב של גברתו מצד אחד, וקנה הרובה של הקצין המפטט איתה מעדנות מצד שני. חיילת המשטרה הצבאית ק', במסגרת חילופי הצעקות המשוועשות שלה עם החיילים המאבטחים אותה בבידוק: "ערביות??? איכס!! איך אתה מסוגל להביט עליהן בכלל? אין פה אף אחת יפה. אולי אחת."

נער צעיר מאוד למראה אבל כנראה בכל זאת בן 16 – היתה לו תעודת זיהוי – עבר לעיני ולאוזני השפלות סטריפטיז בידי השוטרת הצבאית הצועקת והמאבטח הממשמש כסיי ג'ינס צמוד למפשעות – עבר לידי בדרכו החוצה וסינן באנגלית, עיניו דומעות, "אני אהרוג אותו".

שאגות ה"ארגע לוורא!!! ו"יאללה, אימשי!!! ו"אינעל אללה!!" (כך!) מילאו את חלל המתחם.

בין קטעי הבידור השונים. כל גבר שהשתהה ולו שנייה כדי לחגור מחדש חגורה במכנסיים ולסדר את לבושו בין הבטונאדות מחוץ לקרוסלות הסופיות ואחרי כל ייסורי התור נשלח בקריאות זעף ונפנופי אצבעות על ידי החיילים המאבטחים להתרחק מהאזור, כאילו טרם עבר בידוק, כאילו לא נמצא "נקי", כאילו החיילים מכחישים באותו רגע את יעילות כל מה שעשו עד לרגע זה. לא יבין זאת. גם אני לא.

ב-18:00 המחסום התרוקן, ואנחנו עזבנו.

(משקיפות יהודית ב', טל ה' שאף רשמה)

מחסום בית איבא, (צפון-מערב לשכם), באותו זמן:

חיילים בני 19 עד 20 מעכבים בחור פלסטיני שכל מכריו העוברים במחסום מעידים עליו כי הוא קצת מג'נון. מהתבוננות בו גם אנחנו חושבות כך.

מעכבים אותו משום שבכיסו נמצאה סכין מתקפלת, כזו עם ידית עץ לקילוף תפוזים בטיול. מפקד המחסום מושיט לו את הסכין כדי שיקפל אותה ומחזיר אותה לכיסו. לדבריו "אנחנו בודקים כמה דברים". האמת היא כי לאחר שדווח לשב"כ אין לו יותר שיקול דעת למרות שהבין היטב את הסיטואציה אליה נקלע. אשתו של המעוכב מגיעה למחסום ופורצת מיד בבכי נורא, היא לא תעזוב אותו, היא תישן במחסום על הספסל, שייקחו אותה יחד איתו. הבחור דווקא נראה מבסוט מהחיים. היא צועקת עליו 'למה אתה עושה לי ככה?' 'למה לא סיפרת שיש לך סכין? מה אני, האויב? רק מג'נון יבוא למחסום עם סכין...! החיילים נותנים לה בקבוק מים כדי שתירגע. הבחור מבקש מהחייל שיירה בו כדי שיהיה לו קצת שקט מאשתו ומנסה לשכנע אותה ללכת הביתה. היא נכנסת אחריו למכלאה.

נבוך מכל המצב מתקשר מפקד המחסום לשב"כ ומוסר את הטלפון לבחור המעוכב. תוך כדי חקירה לוקחת האשה את הטלפון מבעלה ומדברת גם היא עם השב"כ. נהגנו נ' מתרגם לחיילים ולנו את כל מה שהם אומרים. לאחר השיחה מסביר המפקד שעכשיו צריך השב"כ לתת לו תשובה מה לעשות איתם אבל הוא גם מרגיע ואומר שבטח לא יעשו למעוכב כלום והוא יילך הביתה. אשתו חוזרת על דבריה שוב ושוב: עד שהוא לא בא הביתה היא ישנה במכלאה, גם אם תישאר לבד עם החיילים ועם הרובים.

בינתיים מעבירים החיילים בתור הצדדי גברים מבוגרים ומאחורי הקרסלה הבודדה שעובדת מתגודדים כארבעים אנשים כולל בחורות צעירות. המעבר מהיר וההתנהלות שקטה ואדיבה. טינופת ולכלוך מכל עבר. מצאנו לנכון להודות לחיילים על התנהגותם האדיבה והמתחשבת כלפי בני הזוג שהרי בקלות יכלו להסתתר מאחורי הנהלים, לכבול באזיקים, לקשור את העיניים, להכניס לצינוק, לא לאפשר להם לדבר זה עם זה ואיתנו, כל מה שאנו עדות ראייה לו כבר ארבע שנים.

(משקיפות נעה פ' ונעמי ל')

12.3 כפר מארדה,

9:55 אנו נוסעות לכפר בעקבות הודעה שקיבלה מיקי על כניסת חיילים לאחד הבתים בלילה הקודם. בן הכפר, שמיקי מכירה, מוביל אותנו אל הבית. אנחנו שוהות בו בין 10 ל-11.

גם מי שהוביל אותנו וגם אבי המשפחה, אל ביתה פלשו, טוענים כי בשנה האחרונה נכנסים ג'פים צבאיים למארדה מדי ערב, לערך ב-00:06. הג'פים סובבים בכל דרכי הכפר במשך שעה ארוכה, ונראה לדוברים איתנו כי החיילים מבקשים לגרות את הילדים לזריקת אבנים. זריקת האבנים משמשת אותם

כתירוץ לפרוץ לבתי תושבים ולהכות ביושביהם הצעירים, להפוך את תכולת הבית על פיה ולגרום נזקים בני קיימא לחפצים בבית. בבית שאליו באנו:

יחידת הצבא חדרה בכוח לבית בסביכות השעה 8 בערב. באותה עת שהו בו שבע נפשות. החיילים עברו בגסות דרך כל חדרי הבית, גירשו את כל בני הבית לאחד החדרים בעת שבדקו חדרים אחרים. הבדיקה נעשתה בפראות ובגסות. הם התייחסו בגסות אל אבי המשפחה. כל תכולת הארונות למיניהם הורקה אל הרצפה, דלתות אחרות של ארונות נעקרו מציריהן, ורהיטים נשרטו ונחבלו. החיילים – 14 במספר – דחפו והדפו את הנשים ואת אב המשפחה – אדם בגיל העמידה. הם חקרו את בני הבית מדוע על הארון בחדר של הילדים הודבקו תמונות עם כיתוב אודות אל קודס (ירושלים) ועל השייח' יאסין. בני המשפחה טענו, כי החיילים היכו מכות ראשונות את שני הבנים – בן 14 ובן 19 – בנוכחות ההורים. האב הדגיש את תחושת אין האונים המשפילה שלו באותו מעמד. החיילים שהו בבית קרוב לשעה. לאחר מכן נטלו את השניים והמשיכו להכותם. את הצעיר יותר שיחררו לאחר פחות משעתיים בצומת מארדה. הבכור הוכה קשות – עד זוב דם – בראשו, בבית החזה, בכתפיו ובבטנו. הוא התעלף ונלקח לבדיקה באריאל. הוא הושב לביתו רק קרוב לחצות, ונצטווה להופיע במועד נקוב במחנה הצבאי של קדומים (סחיטה למשת"פות?).

החיילים הותירו רימון שלא הופעל בתחתית גרם המדרגות האחורי של הבית. בני המשפחה גילו אותו מאוחר יותר, והוציאו אותו אל מחוץ לבית. בני המשפחה טענו כי בבית אחר החיילים השאירו אחריהם רימון, שבתוכו נוזל כלשהו.

(רשמה סנאית ג')